

Motion till riksdagen

1988/89: So638

av Karin Söder och Pär Granstedt (båda c)

Barnen i storstäderna

Värna Stockholm för barnens skull

Livsvillkoren för barn i storstaden Stockholm är ofta påfrestande. Mer än på andra håll i landet är vardagens viktiga funktioner skilda från varandra. Bostadsområden, arbetsområden, servicecentra, fritidsområden är avgränsade från varandra. Ökande trafik och luftföroreningar drabbar barnen värst.

Många barn och ungdomar upplever att de står utanför vuxnas vardag. Deras nära och varaktiga vuxenkontakter är få. Långa avstånd mellan boende och vuxnas arbetsplatser bidrar till att stänga barnen ute. De får ingen realistisk bild av vuxentillvaron.

För att komma tillrätta med denna oacceptabla utveckling måste vi värna Stockholm för barnens skull. Expansionen måste begränsas för att människor i Stockholm skall kunna uppleva en god livskvalitet.

Den fortsatta utvecklingen måste styras av en samhällsplanering som bättre än hittills utgår från barnens bästa. Samtidigt krävs åtgärder som begränsar redan inbyggda brister i storstaden Stockholm.

Det kräver insatser som bygger på decentralisering och närhet, som ger barnfamiljerna större inflytande och större valfrihet, politiska beslut som respekterar barns behov och villkor i barnomsorg och skola, och som ger utrymme för tid och umgänge mellan barn och vuxna. Särskild hänsyn måste i den övergripande planeringen tas till barn med särskilda behov av stöd, t. ex. barn med handikapp.

Bra boendemiljöer

Överhettningen i Storstockholmsområdet måste begränsas om människor skall få chans till en bra tillvaro. I en särskild motion kräver centern att en särskild investeringsavgift på 25 procent skall införas för kontorslokaler och industrier i överhettade områden i Storstockholm och användas bl. a. till byggande av bostäder för ungdomar. Avgiften skall också användas för miljöförbättringar.

Den lokala miljön

Det är viktigt att den lokala miljön blir gripbar för barnen och att den tillåts innehålla både produktion och konsumtion, både arbete och rekrea-

tion. både barn, vuxna och gamla. Sådana miljöer fanns förr i lokalsamhället, i småstäder, mindre samhällen och byar. Ingen föreställer sig att det är möjligt eller önskvärt att göra storstaden Stockholm till en småstad. Där emot är det både önskvärt och nödvändigt att i storstaden skapa lokalsamhällen, närmiljöer, som ger utrymme för social kontakt, gemenskap och medansvar. I sådana bomiljöer bör det finnas förutsättningar för både barn och vuxna att uppleva hembygdskänsla och känna trygghet. Där finns också förutsättningar för vuxna att fungera som maskor i det sociala nätverket.

Det är nödvändigt att återskapa fler miljöer i vardagstillvaron där människors vägar korsas på ett naturligt sätt. I en sådan närmiljö skall daghem, lågstadieskola och vårdcentral finnas. Småföretag, hantverkare och butiks-service skall ges förutsättningar att verka där människor bor. Hantverkaren, cykelverkstaden, närbutiken i kvarteret ger, för att nämna några exempel, också barnen en chans att se yrkesverksamma människor i sin närhet.

I närmiljön skall finnas gemensamma lokaler som kan utgöra bas för aktiviteter som finns i varje bostadsområde och kvarter.

Också i utpräglade storstadsområden måste finnas variation i utemiljön med grönområden i rimlig närhet. Grönytor kan användas till gemensamma odlingar av grönsaker, fruktträd etc. För barnen innebär det att de tillsammans med föräldrar och andra vuxna får chansen att vara med och skapa något själva, får kunskap om natur och växande och känna en egen roll i en större helhet.

I en sådan miljö blir man också både som barn och vuxen rädd om det man har varit med om att bygga upp. Det är naturligt att ta ansvar för det man har delaktighet i.

Vuxenstöd mot otrygghet

Det finns en otrygghet i vårt välfärdssamhälle som är särskilt tydlig bland barn och unga. Det märks bl. a. genom mobbning, ungdomsvåld och oro i skolan. En fruktansvärd konsekvens av barns och ungdomars problem är antalet självmord bland barn och unga.

Återkommande undersökningar och forskningsrapporter bekräftar det vi kan avläsa i vardagens verklighet; barn och ungdomar ropar efter uppmärksamhet från vuxna. Rop på hjälp måste höras av någon. Men samtidigt visar undersökningar att många barn och ungdomar inte har några förväntningar på vuxna som samtalspartners. Det kan bero på att vuxna inte har eller inte ger sig tid att lyssna. Men det kan också ha sitt ursprung i svårigheten att vara en god samtalspartner i frågor som rör livets djupare mening. Många vuxna är själva otrygga och osäkra i sina roller, inte minst som föräldrar. Därför är det angeläget att såväl föräldrar som lärare, förskollärare och personal inom vård och omsorg får kunskap och stöd inom detta område. Särskilt angeläget är att tidigt förmå uppmärksamma förhållningssätt, beteenden och uttryck som kan tyda på att barn och ungdomar befinner sig i kristillstånd. Regeringen bör därför få i uppdrag att ta initiativ för att tillgodose utbildning hos berörda personal-

grupper men också att tillgodose föräldrautbildningsbehov i detta avseende. Samma krav framfördes tidigare men tillräckliga åtgärder har inte vidtagits.

Mot. 1988/89
So638

Mer tid för barnen

En av de mest angelägna frågorna för att förbättra barns villkor är att skapa förutsättningar för mer tid mellan barn och föräldrar. Oavsett hur familjen löst sin barnomsorg beror möjligheterna att öka tiden med barnen för de allra flesta på ekonomiska förhållanden.

Den förvärvsarbetsande föräldern förlorar arbetsinkomst om han/hon vill förkorta sin arbetstid. För den ensamstående föräldern är den lösningen oftast otänkbar. I realiteten blir möjligheten att utnyttja den lagstadgade rätten att förkorta ledigheten för barnens skull en möjlighet endast för den välbeställda, så länge inte rätten förenas med en ekonomisk ersättning.

Därför är en av de mest angelägna reformerna för barnens skull att ett vårdnadsbidrag införs som gör det möjligt för föräldrarna att reellt välja mer tid för barnen. Denna reform som centern i en trepartimotion tillsammans med (fp) och (m) kräver är särskilt betydelsefull för barnfamiljer i storstadsområdena, där de långa arbetsresorna förstärker svårigheterna att kombinera heldags förvärvsarbete med tid för barnen. Med vårdnadsbidragets olika möjligheter ökar också utsikterna till samverkan i närmiljön omkring gemensamma frågor som gäller service och omsorg. Genom till exempel föräldrakooperativ möjliggörs goda alternativa lösningar av barnomsorgen.

En väl utbyggd barnomsorg i närheten av barnens hem är en viktig förutsättning för föräldrars och barns valfrihet och trygghet. Barnomsorgen skall bygga på kvalitet och utvecklingsstimulerande aktiviteter i små grupper med erfaren och väl utbildad personal.

Kvalitet i skolan

Likaväl som vuxna behöver barn en god arbetsmiljö. Skolan är barnens arbetsplats. Dessvärre har många barn, inte minst i Stockholm, under de senaste åren fått uppleva stora brister både i den fysiska skolmiljön och i läromedelutrustningen, bl. a. därför att skolan utsatts för kännbara ekonomiska urholkningar.

Centern har i en särskild motion krävt att skolan skall undantas från besparingskrav. Varje kommun bör dessutom årligen upprätta en verksamhetsplan för skolan så att utbildningsfrågorna kontinuerligt debatteras. En sådan verksamhetsplan som underställs kommunfullmäktige för debatt och beslut kommer att i en helt annan omfattning än hittills fokusera barns villkor i skolan. Skolan och utbildningen skall präglas av kvalitet, tillgänglighet och decentralisering. Det innebär bl. a. att barn under sina tidigaste skolår skall kunna gå i skolan i sin närmiljö. Lågstadieskolan skall finnas i närkvarten. Mindre klasser skall prioriteras och flera årskurser i gemensamma grupper kan vara en god lösning.

En målsättning för gymnasieutbildningen måste vara att alla elever som vill ha plats i gymnasieskolan skall få det. Samtidigt är det nödvändigt att innehållet i utbildningen blir sådant att ungdomarna upplever sin studietid som meningsfull. Den måste också ge praktiska kunskaper. Därför måste regeringen, på sätt som krävs i centerns särskilda motion om detta, snarast lägga fram förslag om yrkesutbildningen i gymnasiet.

Barn med särskilda behov

Särskilt utsatta för påfrestningar är flyktingbarnen. Detta kräver särskilda resurser och åtgärder, i enlighet med vad som framförs i särskild motion från centern.

Handlingsprogram

För att förbättra barns och ungdomars livsvillkor i samhället i stort och särskilt i storstadsområden krävs åtgärder såväl på ett övergripande planeringsplan som på detaljområden.

Regeringen har inte, trots olika utredningar och arbetsgrupper, presterat något sammanhängande program för åtgärder som medverkar till att bättre tillgodose framförallt storstadsbarnens situation. Riksdagen bör därför hos regeringen begära att barnmiljörådet får i uppdrag att med beaktande av vad som anförts i motionen utarbeta ett samlat och övergripande handlingsprogram för barn i storstadsmiljö.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att ta initiativ till riktad utbildning för föräldrar och berörda personalgrupper i syfte att förebygga och tidigt upptäcka ungdomars kristillstånd,
2. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att låta barnmiljörådet med beaktande av vad som anförts i motionen utarbeta ett samlat och övergripande handlingsprogram för barn i storstadsmiljö.

Stockholm den 24 januari 1989

Karin Söder (c)

Pär Granstedt (c)